



VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Tarkastusvaliokunta 19.2.2020 VTV:n erilliskertomus eduskunnalle: Finanssipolitiikan valvonnan raportti 2019

Niina Suutarinen, neuvotteleva virkamies
Veliarvo Tamminen, neuvotteleva virkamies
Jarkko Kivistö, erityisasiantuntija

Valtiontalouden menokehys (1/2)

- Kehyssäätö sisältyy tuttuun tapaan hallitusohjelmaan (liite 3)
- Vaalikauden kehys asetettiin 7.10.2019 julkisen talouden suunnitelmassa hallitusohjelman mukaisesti
 - Vuoden 2023 kehysmenojen taso on 1,4 mrd. euroa korkeampi (vuoden 2020 hintatasossa) kuin 4.4.2019 teknisessä julkisen talouden suunnitelmassa, sisältäen 0,1 mrd. euron jakamattoman varauksen ja 0,1 mrd. euron lisätalousarviovarauksen.
- Kehystasoon tehdään vuosittain hinta-/kustannustasotarkistukset ja rakenteellisia tarkistuksia
- Vain valtiontalouden kokonaiskehys on sitova, hallinnonalojen väliset uudelleenkohdennukset mahdollisia ja suotaviakin
- Uutena elementtinä mekanismi poikkeuksellista suhdannetilannetta varten

Valtiontalouden menokehys (2/2)

- Valtiovarainministeriö pitää myönteisenä, että VTV:n havaintojen mukaan vaalikauden 2020–2023 nelivuotisen kehyksen asettamisessa on noudatettu hallitusohjelmaan sisältyvää kehyssääntöä. Kehyssäännön mukaan vuoden 2023 kehystaso on 1,4 miljardia korkeampi kuin teknisessä kehyksessä (4.4.2019) vuoden 2020 hintatasossa, sisältäen 0,1 miljardin jakamattoman varauksen ja 0,1 miljardin euron lisätalousarviovarauksen.
- VTV pitää kehyssääntöön tuotua nk. poikkeusolojen mekanismia perusteltuna ratkaisuna. Valtiovarainministeriö yhtyy tarkastusviraston näkemykseen mekanismiin liittyvien kriteerien määrittelyn tärkeydestä. On tärkeää, että mekanismin käyttöönoton kriteerit ja sen mahdollistama menojen kasvun määrä on määritelty selkeästi. Nämä on kirjattu hallitusohjelman kehyssääntöön sekä pöytäkirjamerkintöihin.

Valtion takaukset

- **VTV kiinnittää huomiota valtiontakausten muodostamaan riskiin julkiselle taloudelle**, sillä julkisen sektorin takausten määrä suhteessa BKT:hen on Suomessa noussut EU:n kärkeen ja valtiontakausten määrä on jatkanut nopeaa kasvuaan. Lisäksi finanssipolitiikan ohjausmekanismit eivät rajoita ehdollisten vastuiden kasvua. VTV suosittaa, että valtiontakausten määrälle tai niiden aiheuttamalle riskille tulisi asettaa katto, sillä on olemassa riski, että takaukset kasvavat yli valtion riskinkantokyvyn. **VM jakaa VTV:n huolen viime vuosina voimakkaasti kasvaneista valtion vastuista.**
- ”Riskikattoa” koskevaan ehdotukseen liittyy kuitenkin käytännön haasteita. Vastuut olisi hyvä mitoittaa valtion riskinkantokyvyn mukaan, mutta yksiselitteinen vastuuraja on etukäteen vaikeasti määriteltävissä. Takausvastuu on kuitenkin luottoriskin näkökulmasta rinnastettava suoraan lainoitukseen, minkä vuoksi takauspäätöksiin liittyviä päätöksentekomenettelyitä ja riskienhallintaa tulee valtiotasolla edelleen kehittää.
- Merkittävien takausvastuita koskevien valtuuskorotusten ja takauspäätöksiä yhteydessä on valtiotasolla tarpeen arvioida lisävastuiden määrää ja riskillisyyttä suhteessa valtiontalouden kantokykyyn. **Tämä edellyttää myös päätöksentekijöille annettavan tietopohjan ja riskianalyysien kehittämistä edelleen.**

Finanssipolitiikan tavoitteet

- VTV toteaa raportissaan, että julkisen talouden suunnitelmassa julkiselle taloudelle asetettuja tavoitteita ei tulla saavuttamaan ilman lisätoimia.
- Myös työllisyysasteelle asetetun tavoitteen saavuttaminen edellyttää työllisyyttä vahvistavien toimenpiteiden määrätietoista valmistelua ja toteutusta.
- VM yhtyy arvioihin. **VM pitää erityisen tärkeänä julkisen talouden kestävyyttä vahvistavien toimenpiteiden määrittelyä ja yksilöidyistä toimenpiteistä päättämistä vaalikauden edetessä.**
- Yksilöityjen toimenpiteiden valmistelu on käynnissä ja hallituksen tarkoituksena on päättää niistä hallitusohjelmassa raamitetun aikataulun mukaisesti. Hallitus on myös sitoutunut tarkastelemaan hallitusohjelman toimenpiteitä uudelleen, mikäli niiden toteuttaminen vaarantaisi hallitusohjelmassa julkiselle taloudelle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen.

Finanssipolitiikan linja, toteutus ja haasteet

- Lähivuosien talouspolitiikan suunnittelua varjostavat tiedot kansainvälisen talouden ja erityisesti euroalueen ja muiden kehittyvien talouksien kasvun hidastumisesta. Myös Suomen talouskasvu vaimenee.
- Valtiovarainministeriön arvion mukaan ilman työllisyyttä kohentavia toimia työllisyysaste on jäämässä 73 prosentin tuntumaan v. 2023. Hyvä suhdannetilanne ei enää tarjoa vastaavaa vetoapua työllisyyden kohentamiseen ja julkisen talouden tasapainottamiseen kuin viime vuosina.
- Hidastuva talouskasvu ja talouden rakenteelliset ongelmat korostavat työllisyyttä ja tuottavuutta kasvattavien uudistusten tärkeyttä.
- Tarkastuspiste työllisyystoimille on syksyn 2020 budjettiriihi.
- Hallitus on julkaissut työllisyysjulkilausuman, ja sen ohessa suunnitelman tehdä julkisen talouden kestävyys tienkartta.

Finanssipolitiikan linja, toteutus ja haasteet

- Finanssipolitiikan liikkumatilaa rajoittaa myös valmiiksi alijäämäinen julkinen talous
- Kuluvana vuonna finanssipolitiikan mitoitus on lievästi elvyttävää ja vaalikauden loppua kohden likimain neutraalia.
- Menolisäykset toteutetaan etupainotteisesti. Veronkorotukset ja menojen uudelleenkohdennukset toteutetaan tasaisemmin.
- Hallituksen päättämien pysyvien toimien vaikutus vaalikauden loppupuolella v. 2023 noin ½ mrd. euroa julkista taloutta heikentävä.

VTV arvioi Suomella olevan riski poiketa merkittävästi vakaus- ja kasvusopimuksen vaatimuksista 2020

Ennaltaehkäisevä osa		Korjaava osa	
Ennalta ehkäisevässä osassa merkittävän poikkeaman riski 2020.		Vakaus- ja kasvusopimuksen korjaavaa osaa noudatetaan vuosina 2019 ja 2020.	
		Alijäämäkriteeri	Velkakriteeri
2019	Rakenteellinen jäämä	Noudatetaan	Noudatetaan
	Poikkeaman riski	Noudatetaan	Noudatetaan
2020	Menosääntö	Noudatetaan	Noudatetaan
	Merkittävän poikkeaman riski	Noudatetaan	Noudatetaan